

Verkracht en ook nog eens zwanger

door Floor Ligtvoet en Frouke Tamsma.

maandag 26 januari 2009

Een vrouw wordt onderzocht door een gynaecoloog. Acht op de duizend Nederlandse vrouwen raken zwanger door verkrachting. Hulpverleners signaleren het vaak niet, of reageren er verkeerd op. foto Harry Heuts/GPD

Voor de zwangere vrouw is het belangrijk dat de hulpverlener laat merken rekening te houden met de mogelijkheid van seksueel geweld, aldus de Rutgers Nisso Groep.

Vraag als hulpverlener altijd naar seksueel misbruik, ook als er geen antwoord komt. Wees duidelijk, leg uit dat er soms pijnlijke vragen aan de orde zullen komen. De hulpverlener moet ook laten merken de problematiek vaker te hebben meegemaakt, dat de vrouw in kwestie niet de enige is.

Rutgers Nisso beveelt ook internet aan als therapie. Esther (22) was twaalf weken zwanger toen ze de hulp van maatschappelijk werker Lia Miltenburg van FIOM inschakelde. Ze wilde een abortus. "Het was niet de eerste keer dat ze ongewenst zwanger was geraakt", vertelt de medewerker van het centrum voor psychosociale hulpverlening bij abortus, onbedoelde zwangerschap en adoptie. "Dit zou al haar derde abortus worden. Ik vroeg haar of ze iets meer over haar situatie wilde vertellen."

De jonge vrouw keek naar de grond. De eerst zo zelfverzekerde Esther viel plots stil, vertelt Miltenburg. Haar wangen kleurden vuurrood en in haar nek verschenen vlekken. "Ik zag zweetdruppeltjes op haar voorhoofd staan." Met horten en stoten deed Esther uiteindelijk haar verhaal. Ze was nu voor de derde keer zwanger geraakt van haar eigen vader. Als twaalfjarige werd ze voor het eerst door haar vader betast en het einde van de incest leek nog altijd niet in zicht. "Ze verhuisde een aantal keren, maar hij vond haar elke keer opnieuw."

Het zijn ingewikkelde zaken om te herkennen en te begeleiden, weet de maatschappelijk werker. Ook huisartsen staan volgens haar onvoldoende stil bij de mogelijkheid van seksueel misbruik als ze een zwangere in hun praktijk krijgen. Begrijpelijk, als gezond mens denk je daar niet direct aan: " Maar het komt vaker voor dan je denkt."

Het kenniscentrum voor seksualiteit Rutgers Nisso Groep bevestigt dit. Uit recent onderzoek blijkt dat acht van de duizend Nederlandse vrouwen zwanger raken door verkrachting al dan niet door bekenden. Van die acht plegen er vijf abortus en dragen er drie de zwangerschap uit. Op dit moment lopen naar schatting 14.000 Nederlanders rond die zijn verwekt na seksueel misbruik.

Snelle hulp is noodzakelijk omdat de zwangere vrouwen ernstige klachten kunnen krijgen. Slapeloosheid, psychosomatische klachten, seksuele problemen en zelfdestructief gedrag worden

veelvuldig gerapporteerd. Bovendien staan de vrouwen voor moeilijke keuzes over het houden van het kind of abortus.

Seksueel misbruik en incest komen voor in alle sociale klassen, ook in zogenaamde 'gewone gezinnen'. Lia Miltenburg legt vandaag op een conferentie over seksueel misbruik in Amersfoort uit, hoe hulpverleners de problematiek kunnen herkennen, wanneer ze de misbruikte, zwangere vrouwen zelf kunnen helpen en wanneer doorverwijzing naar een therapeut beter is. Zelf 'afschuwelijk' uitroepen als een vrouw je haar verhaal toevertrouwt, is een verkeerde, te emotionele reactie, zegt ze: "Incestslachtoffers hebben vaak dubbele gevoelens over het misbruik. De pleger houdt zijn slachtoffer onder de duim. Hij intimideert haar. En samen hebben ze een geheimje." Maar mocht ze het in haar hoofd halen om het aan iemand door te vertellen, zo dreigt hij, dan zal hij er ook persoonlijk voor zorgen dat ze haar moeder of haar hondje kwijtraakt. Esthers vader dreigde haar zus te pakken als zij hem niet zou bevredigen. Veel slachtoffers kampen met schuldgevoelens, gaan zich vragen stellen over hun eigen aandeel. "Als manier om het misbruik te overleven leren de slachtoffers hun gedachten uit te zetten. Maar hun lichaam kan bijvoorbeeld wel reageren op de aanrakingen." Daar maken daders misbruik van.

Hulpverleners dienen hun ogen te openen en hun oren te spitsen. Een slachtoffer begint namelijk zelden uit zichzelf over het misbruik, stelt ook de Rutgers Nisso Groep. Uit schaamte, of uit angst het kind kwijt te raken. Maar de slachtoffers geven vaak onbewust signalen af. Ze ontwijken oogcontact, geven vage antwoorden en maken een eenzame indruk.

Miltenburg opperde de mogelijkheid dat Esther aangifte tegen haar vader zou doen. "Dat wilde ze uiteindelijk toch niet. Laatst belde ze me nog. Ze is weer verhuisd. Dit keer heeft haar vader haar nog niet gevonden. Laten we hopen dat dit zo blijft."

* De naam Esther is uit privacyoverwegingen gefingeerd.